

E DIEL
10 Shkurt
2019

MILOSA

Ekskluzive

Rasti i rrallë i RAMI SAARIT, hebreu që përkthen letërsinë shqipe

(“Kur gjuha nuk është një pengesë, bota duket më e vogël”)

NGA DR. JORINA KRYEZIU

PROFIL

Rami Saari (17.9.1963–, Petah-Tikva, Izrael) është përkthyes, poet, gjuhëtar, redaktor, kritik letrar dhe ligjërues në disa universitete të botës. Autor i tetë vëllimeve poetike dhe përkthyes, prej disa gjuhëve të huaja, i shtatëdhjetë e shtatë librave në prozë e në poezi, thauajse të gjitha të shoqëruara me shënime prej tij, parathënie a pasthënie. Qysh në moshë të re tregoi talent në zotërimin e shumë gjuhëve. Sot, ai është poliglott, njohës i shtatëmbëdhjetë gjuhëve: hebraisht (gjuha amtë), finlandisht, greqisht, spanjisht, portugalisht, katalanisht, hungarisht, suedisht, estonisht, polonisht, rusisht, anglisht, arabisht, turqisht, galicianisht, maltezisht, mes të cilave edhe shqip.

Në Argjentinë kaloi fëmijërinë e hershme, ndërsa kur ishte 4 vjeç u kthye sërisht në vendlindje. Arsimin fillor e atë të mesëm e kreu në vendlindje, në Petah-Tikva, qytet që ndodhet në lindje të Tel Avivit. Gjatë periud-

hës së shkollës së mesme mësoi finlandishten e pas kryerjes së detyrimit ushtarak u zhvendos në Helsinki, ku studioi gjuhësi dhe letërsi. Studimet e larta i kreu në Universitetin Helsinki (Finlandë), përgjatë viteve 1983–1989 dhe 1990–1992, ku studioi gjuhët semitike, uralike, gjuhë dhe letërsi greke e hungareze etj. Qysh në mars të vitit 1987, ende pa u diplomuar, filloi të shkruajë tekste këngësh, shkrime kritike, si dhe të përkthejë poezi, proza, sprova letrare dhe kritika letrare për shtëpitë botuese izraelite, revistat letrare dhe gazetat ditore. Në shtator 1989 deri në janar 1990 qëndroi në Hungari, në Universitetin “Eötvös Loránd” (Budapest), për të mbledhur materiale për temën e masterit, të titulluar “Huazimet semite në hungarisht”. Në vitin 1991 u certifikua si mësues i gjuhës hebraike nga Universiteti Hebraik i Jerusalemit. Më 2003 mbrojtí shkëlqyeshëm (Summa cum laude) tezen e Doktoraturës, drejtimi Gjuhësi, me titull “Milót hájxas ha-Maltézijot”/“Parafjalët në gjuhën malteze” (krahasuar me ato semitike), në Universitetin Hebraik të Jerusalemit, Fakulteti i Shkencave Humane, udhëhequr nga profesorët Gideon Goldenberg dhe Alexander Borg. Në të njëjtin vit, punimi i tij i doktoratës fiton çmimin “Bloomfield” dhe botua nga shtëpia botuese “Carmel” (Jerusalem).

LIGJËRUES:

- i gjuhës dhe i letërsisë hebraike në Universitetin Veror të Helsinkit, Finlandë (1983–1992, 1994; 2014–2018);
- i gjuhës dhe i letërsisë hebraike në Shkollën e Biblës në Helsinki, Finlandë (2017);
- zëv. lektor i Studimeve të Lindjes së Mesme, në Universitetin e Helsinkit, Finlandë (dy semestra, 2014);
- Trajnim i avancuar gjuhësor, Hebrew High School Teachers, Neta Program, Hebrew College, Boston, Masaçusets, SHBA (2003–2013);
- i maltishtes, Departamenti i Gjuhësisë, Universiteti Hebre i Jerusalemit, Izrael (1999–2002);
- i finlandishtes dhe i studimeve uralike, Departamenti i Gjuhësisë, Universiteti Hebre i Jerusalemit, Izrael (1996–2002);
- i gjuhësisë së përgjithshme, Departamenti i Gjuhësisë, Universiteti Hebre i Jerusalemit, Izrael (1995–2002);
- i gjuhës hebraike, Rothberg International School, Universiteti Hebre i Jerusalemit, Izrael (1992–1998);
- i gjuhës dhe i letërsisë hebraike në Universitetin Helsinki, Finlandë (1990–1991);
- i gjuhës dhe i letërsisë hebraike, The Jewish School, Helsinki, Finlandë (1990–1991);
- i gjuhës dhe i letërsisë hebraike, Universiteti “Eötvös Loránd”, Budapest, Hungari (1989–1990);
- i gjuhës dhe i letërsisë hebraike, në Universitetin e Helsinkit, Finlandë (1984–1989).

PERSONAZHI
P

Studiuesja e pasionuar sjell në faqet e "Milosaos" kontributin e veçantë të një përkthyesi të njohur izraelit që përkthen nga origjinali shqip për lexuesit e vendit të tij. Fryt i një pune të palodhur, kemi bibliografinë e plotë dhe jo vetëm të këtij punëtori të madh të shqipes...

TË PËRKTHESH NGA SHQIPJA : Rasti i Rami Saarit

(*"Kur gjuha nuk është një pengesë, bota duket më e vogël"*)

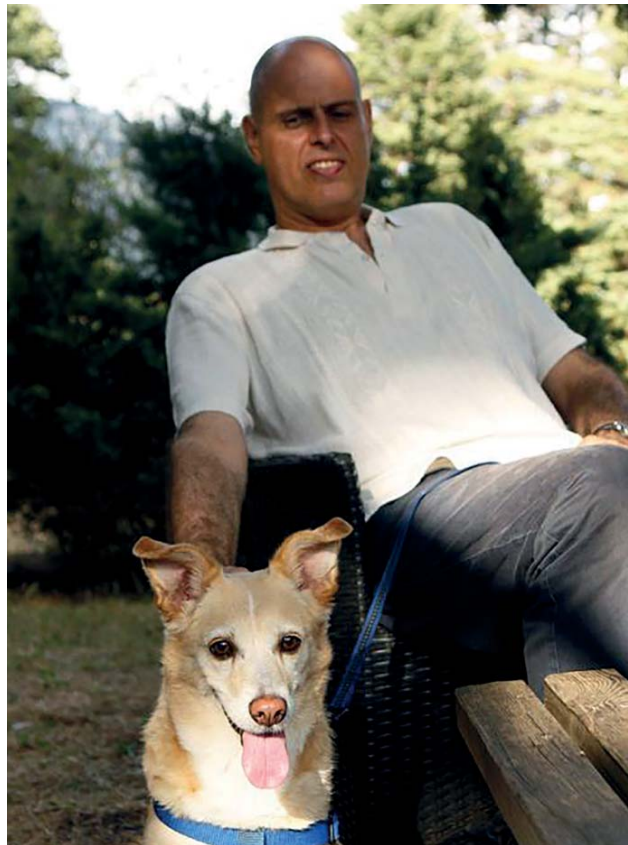
NGA DR. JORINA KRYEZIU

PROFIL

(Vijon nga faqja 1)

Oysh nga viti 1987, Saari është poet, kritik letrar dhe përkthyes nga hebraishtja në: estonishte, finlandishte, greqishte, hungarishte, katalanishte, maltezishte, portugalishte, spanjishte, shqipe dhe turqishte, për disa shtëpi botuese izraelite, gazeta ditore dhe revista letrare. Gjithashtu, ka punuar si redaktor në shtëpitë botuese izraelite: "Hakibbutz hameuchad" (2006-2012), "Yad va-Shem" (2008-2011) dhe "Carmel" (2000-2008), si dhe redaktor kombëtar i faqeve izraelite për www.poetryinternational.org (2002-2006). Prej vitit 2003, Saari e ndan jetën midis disa vendeve të ndryshme të botës, si: Jerusalem, Athinë, Helsinki, Buenos-Aires dhe qytete të tjera.

Kontributi kryesor i Rami Saarit, në fushën e përkthimit, është përkthimi prej gjuhëve burimore, jo prej gjuhëve ndërmjetëse. Saari është konsideruar ndër përkthyesit më produktivë në hebraisht, laureuar me çmime të shumta për kontribut të posaçëm në pasurimin e letërsisë artistike të përkthyer në hebraisht. Çdo vit, thuhet dy-katër vepra të përkthyer prej tij janë botuar në Izrael. Sa u përket përkthimeve të tij prej shqipes (poezi, proza të shkurtra dhe romane), do të thoshim se është i pari që e sjell letërsinë shqipe në hebraisht prej origjinalëve, ndryshe nga përkthimet e mëparshme që ishin kryer përmes gjuhëve ndërmjetëse (kryesisht prej frëngjishtes e anglishtes etj.), që shërbenin si gjuhë ndërmjetëse për shqipen. Përkthimi i letërsisë sonë në gjuhën hebraike përbën njohjen e saj në një areal të veçantë dhe të paktë, në sasinë e përkthimeve, krahasuar me gjuhët e tjera që është përkthyer ajo, ku mbizotëron përkthimi prej gjuhëve të familjes indoevropiane. Me nismën e tij vetjake, ka bërë të mundur që letërsia shqipe të njihet në këtë areal me një numër të konsiderueshëm autorësh, si: Ismail Kadare, Ali Podrimja, Dritëro Agolli, Visar Zhiti, Mira Meksi, Lindita Arapi, Blendi Fevziu, Xhevahir Spahiu, Nasi Lera, Lindita Karadaku, Shaip Emërllahu, Betim Muço, Sabit Idrizi, Nase Jani, Dhimitër Pojanaku etj., së fundmi edhe Luljeta Lleshanaku (më 2017-n). Gjithashtu, R. Saari ka përkthyer edhe shumë shkrimtarë të tjerë botërorë, si: Jordi-Pere Cerdà, Salvador Espriu, Felii Formosa, Tomás Garcés, Llorenç Gomis, Josep Maria Llompart, Joan Margarit, Miquel Martí i Pol, Dolores Miquel, Joan Navarro, Salvador Oliva, Marta Pessarrodona, Josep Piera, Pere Rovira, Alex Susanna, Joan Vinyoli (nga katalanishtja); Jaan Kaplinski, Ellen Niit, Ivar Sild, Emil Tode, Mari Vallisoo, Juhani Viiding (nga estonishtja); Juhani Ahvenjärvi, Paavo Haavikko, Pentti Holappa, Uuno Kailas, Riina Katajavuori, Eeva Kilpi, Aleksis Kivi, Eino Leino, Hannu Mäkelä, Lauri Otonkoski, Tommi Parkko, Helena Sinervo, Eira Stenberg, Ani Sumari, Eeva Tikka, Sirkka Turkkka, Lauri Viita, Merja Virolainen (nga finlandishtja); Katerina Anghelaki Rouk, Théodoros Anghelópoulos, Nikos-Aleksis Aslánglou,

Ndër përkthyesit më të njohur të shqipes

Saari është konsideruar ndër përkthyesit më produktivë në hebraisht, laureuar me çmime të shumta për kontribut të posaçëm në pasurimin e letërsisë artistike të përkthyer në hebraisht. Çdo vit, thuhet dy-katër vepra të përkthyer prej tij janë botuar në Izrael. Sa u përket përkthimeve të tij prej shqipes (poezi, proza të shkurtra dhe romane), do të thoshim se është i pari që e sjell letërsinë shqipe në hebraisht prej origjinalëve, ndryshe nga përkthimet e mëparshme që ishin kryer përmes gjuhëve ndërmjetëse (kryesisht prej frëngjishtes e anglishtes etj.), që shërbenin si gjuhë ndërmjetëse për shqipen.

Kiki Dimoulá, Odysseus Elytis, Pitsa Galazi, Nikos Gatsos, Manos Hajidakis, Giorgos Ioannou, Leonidas Kakaroglou, Kostas Kariotakis, Nikos Kavadias, Maria Lainá, Jenny Mastoraki, Markos Meskos, Alexandra Plastira, Miltos Sahtouris, Giorgos Seferis, Sotiris Trivizás, Haris Vlavianos, Giannis Yfandis

(nga greqishtja); Endre Ady, Uri Asaf, Gyula Illyés, Attila József, Péter Kántor, Otto Orbán, János Pilinszky, Domokos Szilágyi, Géza Szócs, József Tornaí, Erzsébet Tóth (nga hungarishtja); Manuel Alegre, Eugénio de Andrade, Vasco Graça Moura, Sophia de Mello Breyner Andresen, Luis Miguel

ÇMIME DHE NDERIME:

- Çmimi i Kryeministrit izraelit për poetët hebrej (1996, 2003);
- Çmimi "Olschwung Foundation" për librin Maslúll ha-keév ha-noáz (1998);
- Çmimi "Bloomfield", për tezën e Doktoraturës (2003);
- Çmimi "Černikhovskyy", për përkthime në disa gjuhë (Tel Aviv, 2006);
- Çmim nga Ministria e Kulturës dhe Shkencës e Izraelit, për përkthimin e veprës së poetit finlandez Sirkka Turkkka (2007);
- Çmimi "Asraf", nga Akademia e Gjuhës Hebraike, për krijimtarinë poetike dhe kontributin në pasurimin e letërsisë artistike të përkthyer në hebraisht (2010);
- Çmim nga Ministria e Arsimit dhe Kulturës e Finlandës për përkthimet nga finlandishtja në hebraisht (2010);
- "Autor në rezidencë", Shkolla e Helsinkit për Studimet e Avancuara (2014).

Nava, Vitorino Nemésio, Fernando Pessoa (nga portugalishtja); Marjorie Agosin, Carmen Albert, Rafael Alberti, Jose Maria Álvarez, María Victoria Atencia, Bernardo Atxaga, Irene Bleier Lewenhoff, Francisco Brines, Martha Canfield, Luisa Castro, Pablo Armando Fernández, Luisa Futoransky, Gloria Fuytes, Antonio Gamoneda, Federico García Lorca, Pedro Garfias, Juan Gelman, Jaime Gil de Biedma, Juan Antonio González Iglesias, Nicolás Guillén, Salvador Gutiérrez Solís, Miguel Hernández, Leopoldo de Luis, Julio Llamazares, César Antonio Molina, Pablo Neruda, Olga Orozco, José Emilio Pacheco, Yolanda Pantín, Cristina Peri Rossi, Alejandra Pizarnik, José Luis Reina Palazón, Claudio Rodríguez, Daniel Samoilovich, Eloy Sánchez Rosillo, Mario Satz, Jenaro Talens, Miguel de Unamuno, José Ángel Valente, Ana Varela (nga spanjishtja) etj. Si vijon paraqesim kronologjikisht të dhënat e detajuara për autorët e përkthyer:

KRONOLOGJIE VEPRAVE LETRARE TË PËRKTHYERA NGA RAMI SAARI

1996

• 'Zahtersta ruf ama blah le ruze-lilec', Esterházy Péter: A szív segédigéi, Irdes ymer: Thirngoma, 1996 (nga hungarishtja).

1997

• Makis Tsitas: Astizy siqama tam lomesh au, Pátu ek tou Petroula, Irdes ymer: Thirngoma, 1997 (nga greqishtja).

1998

• Timo K. Mukka: Kqum k' omis tam ukat, Tabu, Irdes ymer: Thirngoma, 1998 (nga finlandishtja).

1999

• Eila Penanen: Unp hlia tam nesk bhah, Pientä rakkautta, Irdes ymer: Thirngoma, 1999 (nga finlandishtja).

• Federico García Lorca: Poeta en Nueva York, Irdes ymer: Thirngoma, 1999 (nga spanjishtja).

• Miguel de Unamuno: Del odio a la piedad, Irdes ymer: Thirngoma, 1999 (nga spanjishtja).

• Sirkka Turkka: Nopeasti, yksin ja nyt, Irdes ymer: Thirngoma, 1999 (nga finlandishtja).

• Eeva Tikka: Pojan paluu, Irdes ymer: Thirngoma, 2000 (nga finlandishtja).

• Julio Llamazares: Luna de lobos, Irdes ymer: Thirngoma, 2000 (nga spanjishtja).

• Ismail Kadare: Piramidi, Irdes ymer: Thirngoma, 2000 (nga shqipja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Timo K. Mukka: Lauulu Sipiirajan lapsista, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Antonio Gamoneda: Aunque ya es tarde, Irdes ymer: Thirngoma, 2004 (nga hungarishtja).

• Timo K. Mukka: Lauulu Sipiirajan lapsista, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Mesikämmen/Musti, Irdes ymer: Thirngoma, 2005 (nga finlandishtja).

• Jaan Kaplinski: Jää ja Titanic, Irdes ymer: Thirngoma, 2008 (nga estonishtja).

• Miguel Torga: Bichos, Irdes ymer: Thirngoma, 2008 (nga portugalishtja).

• Iosif Ventoura: Isopoptia se kalódió, Irdes ymer: Thirngoma, 2008 (nga greqishtja).

• Reinaldo Arenas: Antes que anochezca, Irdes ymer: Thirngoma, 2008 (nga spanjishtja).

• Fernando Pessoa: Na coluna firme - A poesia do Ricardo Reis, Irdes ymer: Thirngoma, 2008 (nga portugalishtja).

• Sofi Oksanen: Puhdistus, Irdes ymer: Thirngoma, 2009 (nga finlandishtja).

• Daniel Katz: Kun isoisa Suomeen hihti, Irdes ymer: Thirngoma, 2009 (nga finlandishtja).

• Mihály Babits: A gólyakalifa, Irdes ymer: Thirngoma, 2009 (nga hungarishtja).

• Iosif Ventura: Isopoptia se kalódió, Irdes ymer: Thirngoma, 2009 (nga greqishtja).

• Miguel de Unamuno: Niebla, Irdes ymer: Thirngoma, 2010 (nga spanjishtja).

• Ismail Kadare: Prilli i thber, Irdes ymer: Thirngoma, 2010 (nga shqipja).

• Guillermo Rosales: Boarding Home, Irdes ymer: Thirngoma, 2010 (nga spanjishtja).

• Krasznahorkai László: Háború és háború, Irdes ymer: Thirngoma, 2011 (nga hungarishtja).

• Pepetela: O desejo de Kianda, Irdes ymer: Thirngoma, 2011 (nga portugalishtja).

• Maria Barbal: Pedra de tarter, Irdes ymer: Thirngoma, 2012 (nga katalanishtja).

• José Eduardo Agualusa: O vendedor de passados, Irdes ymer: Thirngoma, 2012 (nga portugalishtja).

• Juhani Aho: Juha, Irdes ymer: Thirngoma, 2012 (nga finlandishtja).

• Eça de Queiroz: Os Maias, Irdes ymer: Thirngoma, 2012 (nga portugalishtja).

• Ismail Kadare: Hrdak, Irdes ymer: Thirngoma, 2012 (nga shqipja).

• Fernando Pessoa: De lá do monte verde, Irdes ymer: Thirngoma, 2013 (nga portugalishtja).

• Carles Fages de Climent: El triomf i en rodolí de la Gala i en Dalí, Irdes ymer: Thirngoma, 2013 (nga katalanishtja).

• Andrea del Fuego: Os Malaquias, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga portugalishtja).

• Yannis Ritsos: To pio akretó, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga greqishtja).

• Eça de Queiroz: O crime do padre Amaro, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga portugalishtja).

• Mika Waltari: Kuun maisema / Fine van Brooklyn, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

• Eino Leino: Nihil uia tam irosh / shd-ber, Irdes ymer: Thirngoma, 2014 (nga finlandishtja).

PERSONAZHI
P

Përkthimi i letërsisë shqipe në gjuhën hebraike përbën njohjen e saj në një areal të veçantë dhe të paktë, në sasinë e përkthimeve, krahasuar me gjuhët e tjera, në të cilat është përkthyer letërsia shqipe, ku mbizotëron përkthimi prej gjuhëve indoevropiane. Përkthimi i autorëve shqiptarë në këtë gjuhë semitike, pjesë e familjes së gjuhëve afroaziatike, përbën një fushë të veçantë studimore, si në rrafshin formal ashtu edhe atë përmbajtësor, sidomos në zhanrin poetik, ku vlen të theksojmë disa veçori formale, si: - sistemi shkrimor/ shkrimi nga e djathta në të majtë; alfabeti katërqipërisht të ndryshme; mungesa e zanoreve, të cilat zëvendësohen prej shenjave që i përfaqësojnë ato; struktura metrike, muzikaliteti, figuracioni etj.; çështje të cilat mund të jenë ngasje për studime të mëvonshme, pasi përmes këtij numri special synojmë që të dhënat të bëhen fillimisht të njohura për lexuesin e gjerë. Mri speNga ana tjetër, objekt i mëvonshëm studimi mbeten edhe një sërë çështjesh të tjera, mes syresh: në ç'shikallë është ruajtur besnikëria ndaj origjinalit; përfaqesit formale dhe ajo përmbajtësore të pjesëve/veprave të përkthyer; devijimet, shmanget kuptimore e ato sintaksore; humbjet dhe kompensimet apo mungesat dhe barasvlerësit, çështje të cilat synojmë të jenë ngasje për trajtime më të gjera të kësaj tematike/përkthimit shqip-hebraisht të letërsisë shqiptare, e sidomos përkthimit shqip-frëngjisht-hebraisht do të përbënin një objekt më të gjerë e më të veçantë studimi. Duhet thënë se romanet e para të letërsisë shqipe në hebraisht janë kryer prej frëngjishtes (romani Gjenerali...), gjuhë e cila shërbeu si ndërmjetëse për shqipen, jo vetëm për arenën izraelit, por edhe për areale të tjera gjuhësore, përmendim këtu rastin e veprave kadareane. Letërsia e vendit të vogël dhe e gjuhës indoevropiane (degë e veçantë e saj), u bë e njohur përmes një gjuhë tjetër, të po një gjuhë indoevropiane/frëngjishtes, por e familjes së gjuhëve romane.

- Si dhe kur nisi interesimi i Ramit Saarit për letërsinë shqipe?

Interesimi i R. Saarit për shqiptarët, kulturën dhe letërsinë tonë nisi herët, përpapa se të ndërmerte përkthimin e autorëve shqiptarë. Fillimisht, më 10.8.1995, botoi një artikull në të përditshmen izraelite Ha-Aretz, nën titullin "Infiltrimi i Shqipërisë: statusi i refugjatit shqiptar në Athinë", në lidhje me situatën e shqiptarëve në Athinë, ku dhe ka jetuar. Artikulli do të pasohet nga të tjerë, si vijon: - Artikull për letërsinë shqiptare dhe gjendjen në Kosovë, nxitur nga bombardimet serbe ndaj popullsisë shqiptare në Kosovë, botuar në suplementin dedikuar letërsisë shqiptare në gazetën Ha-Aretz (më 16.4.1999), me titull: מוש מדינתנו נדור רגליה מאיחוד שטח מדינה ("Hitganvut yexidim me-Albania") ("Të kalosh kufirin i vetëm nga Shqipëria").

- Një tjetër artikull joletrar për gjendjen e emigrantëve shqiptarë në Greqi (Athinë), botuar në Ha-Aretz (më 20.9.2012), me titull:

מיטילה בצמ לע היבלאמ מדינתנו תובגנה

PËRKTHIME TË POEZIVE SHQIPTARE:

- תרעשה (Ha-searot/Flokët) nga Visar Zhiti, botuar në gazetën ditore izraelite Ha-Aretz (më 1.11.1996, marrë nga libri Kujtesa e ajrit (Tiranë: Shtëpia Botuese e Lidhjes së Shkrimtarëve, 1993);
- בבו ילב הפוריא (Eropa bli zanav/ Evropa pa bisht) nga Ali Podrimja, botuar në Ha-Aretz (më 26.3.1999);
- או, או (O, o/ Ose ose) nga Ali Podrimja, botuar në Ha-Aretz (më 2.4.1999);
- מיקדוז מני מיבלאה המל (Lama ha-albanim einam mizdaqnim/ Pse nuk plakem shqiptarët) nga Ali Podrimja, botuar në revistën izraelite Helikon, numër 29, dimër 1999;
- Një antologji e shkurtër poetike, botuar në Ha-Aretz, më 16.4.1999:
- Tvusat ha-balkan ba-qrav neged ha-turqim, sde Kosovo, 1389/ Mundja e ballkanasve nga turqit në Fushën e Kosovës, nga Ismail Kadare;
- Tiyul arvit be-ir kvusha/ Për shtëpitë në mbremje në një qytet të pushtuar dhe Historia/ Histori nga Xhevahir Spahiu;
- Yom exad yoter miday/ Një ditë më shumë, Sarid mi-sof ha-mea/ Relike të fundshkullit dhe Ha-gehinom ibed et mashmauto/ Ferri e humbi kuptimin nga Ali Podrimja;
- Ba-yam shel Homeros/ Në det i Homerosit nga Visar Zhiti;
- Ketem dam/ Një njollë gjaku nga Lindita Arapi;
- תיחיל תוציר ינא (Ani roce lixyot/ Dua të jetoi) nga Ali Podrimja, botuar në Ha-Aretz, më 20.5.1999;
- מיטילה מדינתנו (Ha-dvarim ha-qtanim/ Gjëra të vogla), nga Visar Zhiti, botuar në Ha-Aretz, më 6.8.1999;

- תחילת (Ha-xalonot/ Dritaret), nga Visar Zhiti, botuar në Helikon, numër 35, pranverë 2000;
- מיבאז מיע עמט (Masá im zeevim/ Udhëtim me ujë) nga Ali Podrimja, botuar në Helikon, numër 39, dimër 2001;
- לבב בלי תרב (Bait bli baal/ Shtëpia pa zot) nga Ali Podrimja, botuar në Ha-Aretz, më 2.4.2002;
- (Immo shel ha-meshorer/ Nëna e poetit) nga Visar Zhiti, botuar në Ha-Aretz, më 2.8.2002;
- יל מיכזה מירבד המכ - ! * * * (Kamma dvarim mexakim li/ Sa gjëra më presin, Ha-shuq ha-yashan/ Tregu i vjetër dhe - ! * * *) nga Visar Zhiti, botuar në revistën Shvo, numër 9, dimër 2002;
- תרובשה מוימה; תבוסט יחופת (Tapuxey Tetova/ Mollat e Tetovës, Hamazam ha-shavur/ Projekti i thyer, Lean anu holxim/ Ku po shkojmë dhe Hamaraton ha-albani/ Marahoni shqiptar) nga Shaip Emërllahu, botuar në revistën Shvo, numër 9, dhjetor 2005;
- קוחשה גיובצה; עמכ - טרא; הווקט, תבצמ; סורא (Kimát/ Pothuajse, Havivoni ha-shaxuq/ Tulipani i veshur, Eros/ Eros, Macav/ Gjendje, Tiqva/ Shpresa dhe Xoref bi-moxozot ha-xof/ Dimri në krahina bregdetare) nga Dhimitër Pojanaku, botuar në revistën Carmel, numër 12, dimër 2006;
- הילשא (Ashlaya/ Iluzion) nga Betim Muço, botuar në Ha-Aretz, më 12.4.2006;
- תולמ מירדמא (Memaharim lamut/ Ata nxitojnë të vdesin, marrë nga Fëmijët e natyrës) nga Luljeta Lleshanaku, botuar në Ha-Aretz, më 28.8.2017.

LETËRSIA SHQIPE NË HEBRAISHT (NGA RAMI SAARI):
AUTORË, TË DHËNA E DUKURI

התואב מיבלאה / "Hitganvut yexidim me-Albania" ("Të kalosh kufirin i vetëm nga Shqipëria").

- Shkrimtarët shqiptarë e përkthyer

Siç u luptërdm, Rami Saari është konsideruar një ndër përkthyesit më produktivë të autorëve botërorë në hebraisht. Me një përvojë të gjatë e të pasur përkthimore, e jo vetëm, ndër shkrimtarët shqiptarë të përkthyer janë: Ismail Kadare, Ali Podrimja, Dritëro Agolli, Visar Zhiti, Lindita Arapi, Mira Meksi, Nasi Lera, Xhevahir Spahiu, Blendi Fevziu, Lindita Karadaku, Shaip Emërllahu, Betim Muço, Sabit Idrizi, Nase Jani, Dhimitër Pojanaku etj., së fundmi edhe Luljeta Lleshanaku, prej të cilëve ka përkthyer poezi, proza të shkurtër dhe romane. Përkthimet e Rami Saarit të letërsisë sonë, kryesisht të poezive dhe të prozave të shkurtër, janë botuar me së shumti në shtypin izraelit, ndërsa vepra të plota janë tri romane nga shkrimtari Ismail Kadare. Ndërkohë vetë Saari konfirmoi se përzgjedhja e pjesëve të përkthyer është bërë prej vetë atij, përmes leximit të letërsisë sonë në shqip, por një sërë peripetish ka hasur për të marrë autorizimin e autorëve apo për të financuar përkthimet, për të cilat, vende si Shqipëria dhe Kosova, shprehet ai, nuk mund të mbulojnë përkthimin e autorëve të tyre.

- Përkthimet e para dhe tri botime të plota (romanet e I. Kadarese)
Përkthimet e para të R. Saarit nga shqipja datojnë herët, qysh në vitin 1996. Përkthimi i parë është tregimi i shkrimtarit Dritëro Agolli, Pesha e turpit - הפירה אשנ (Masa ha-xerpa), botuar në Ma'ariv, më 27 shtator 1996; në të njëjtin vit përkthen edhe poezinë Flokët תרעשה (Ha-searot) të Visar Zhitit, botuar në Ha-Aretz, më 1.11.1996. Këto përkthime, të botuara në shtypin izraelit, do të ndiqen nga të tjera të njëpasnjëshme, të cilat do t'i pasqyrojnë si vijon në kronologjinë e mëposhtme të përkthimeve.

Rami Saari ka përkthyer tri romane prej letërsisë shqiptare, të tria veprat e Ismail Kadarese, shkrimtarit më të përkthyer shqiptar, deri më sot në dyzet e shtatë gjuhë të botës (së fundmi në bengalisht dhe në bjellorusisht). Nëse i referohemi përkthimit të veprës kadareane në hebraisht do të thoshim se ekzistojnë shtatë vepra të përkthyer, ndër të cilat, katër janë përkthyer prej frëngjishtes (Gjenerali...; Viti i mbrapshtë dhe Krushqit janë të ngrirë, në një botim të vetëm - ashtu sikurse edhe në botimin frëngj.; dhe Piramida) dhe tri prej shqipes prej Rami Saarit (Piramida, Prilli i thyer dhe Ak-

sidenti). Përkthimi i veprës kadareane në frëngjisht, në vitet '70 të shekullit XX, shkaktoi një rritje të interesit evropian dhe ndërkombëtar për këtë veper. Por, përkthimi prej gjuhës ndërmjetëse/ frëngjishtes nuk ishte një dukuri që

ndodhte vetëm për gjuhët e largëta, por edhe për ato fqinje, siç është italishtja (rasti i romanit Daullet e shiut/ tamburi della pioggia, përkthyer prej frëngj. Les tambours de la pluie etj.). Pas viteve 2000, do të shënohen dukuri të veçanta

për letërsinë shqipe, lidhur me përkthimet, siç janë:

- përkthimet prej originalëve/shqipes; dhe

- shtëmi i gjuhëve të huaja/tejevropiane dhe i arealeve të largëta, ku vend të rëndësishëm zë përkthimi i veprës kadareane.

Për gjuhën hebraike vetëm përkthyesi Rami Saari do ta sillte letërsinë shqiptare të përkthyer prej shqipes. Shkrimtari Ismail Kadare më 2015-n u nderua me çmimin "Jerusalem Prize", në Panairin Ndërkombëtar të Librit në Jerusalem, për trajtimin e temave universale dhe të lirisë së individit në shoqëri. Juria e vlerësoi veprën kadareane për rrefësimin ironik e magjepsës, duke vënë në dukje se ai shkruan "për fajin kolektiv dhe natyrën e padepërtueshme të së vërtetës".

PËRKTHIME TË ROMANEVE SHQIPTARE:

- Fragment nga romani Piramida: הרדאק לימסא (Avaq melaxim/ Pluhuri i mbretërve). Pra, romani Piramida fillimisht u botua si fejtון në gazetën Ha-Aretz, më 14 maj 2000;
- Romani Piramida: הדימריפה (Ha-Piramida), botuar në Jerusalem nga shtëpia botuese "Karmel", në qershor të vitit 2000, përmban 142 faqe. Botimi shoqërohet me një pasthënie të Orli Glodwasser dhe të Rami Saarit, transkriptimi i emrave është bërë nga Racheli Shalomi-Hen.
- Botim i veçantë (audiokasetë) i Ha-Piramidat: Pegishah im ha-meshorer ha-Albani Ismail Kadareh, regjistrimi i programit radiofonik të transmetuar në vitin 2000 në hebraisht dhe në frëngjisht, intervistë me shkrimtarin Ismail Kadare për romanin Piramida.
- Romani Prilli i thyer: רובש לירפא (April shavur), botuar në Jerusalem nga shtëpia botuese "Keter", në korrik të vitit 2010, përmban 219 faqe.
- Romani Aksidenti: תואנה (Ha-Teunah), botuar në Jerusalem nga shtëpia botuese "Keter", në nëntor të vitit 2012, përmban 263 faqe.

PËRKTTHIME TË PROZËS SË SHKURTËR SHQIPTARE:

- הפרחה אשמ (Masa ha-xerpa/ Peshha e turpit) nga Dritëro Agolli, botuar në gazetën Ma'ariv, më 27.9.1996;
- תובחה שרלוש (Shalosh ahavot/ Tri dashuri) nga Lindita Karadaku, botuar në Ma'ariv, më 10.10.1997;
- דחפה (Ha-paxad/ Frika) nga Nasi Lera, botuar në Ma'ariv, më 4.10.1998;
- מלופיה של רחצה ויצה (Xecyo ha-axer shel ha-olam/ Gjysma e tjetër e botës) nga Blendi Fevziu, botuar në Ha-Aretz, më 6.4.1999;
- סיבקה תורובי מילענה (Ha-naalayim gvohot ha-aqevim/ Këpuçet më taka të larta) nga Mira Meksi, botuar në Ha-Aretz, më 16.4.1999;
- ופסנ הפצצה ינעשכ (Kshe-anfey ha-cafcafa natfu/ Kur degët e plepit hidhnin shi) nga Bashkim Canaj, botuar në Ha-Aretz, më 19.3.2010 dhe më 4.7.2010;
- מירמנה קלאמ (Mealef ha-nemerim/ Zbutësi i tigrave) nga Visar Zhiti, botuar në Ha-Aretz, më 30.7.2010;
- יראה יסיסר (Resisey ha-reyi/ Copat e thyera e pasqyrës) nga Visar Zhiti, botuar në Ha-Aretz, më 25.3.2011;
- היללה ירופיצ (Ciporney ha-laila/ Thonjtë e natës) nga Nasi Lera, botuar në Ha-Aretz, më 8.5.2012 dhe më 20.9.2012;
- ריה מנדוסה לש וינפוא (Ofanav shel ha-studen ha-zar/ Biçikleta e studentit të huaj) nga Visar Zhiti, botuar në Ha-Aretz, më 10.5.2013;
- רכשה (Ha-saxar/ Mëditja) nga Sabit Idrizi, botuar në Ha-Aretz, më 30.8.2013;
- לודנה ליבה וטוא (Oto ha-zevel ha-gadol/ Makina e madhe e plehrave) nga Visar Zhiti, botuar në Ha-Aretz, më 24.10.2014;
- הדיגסה לוב לע תורעה עברא (Arba hearot al bdal ha-sigarya/ Katër shënime për cigare) nga Nase Jani, botuar në Ha-Aretz, më 24.10.2014

VEPRAT E RAMI SAARIT

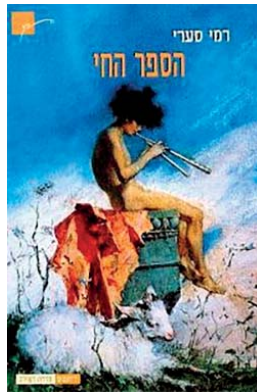
- Hine, macati et bejti (Vini re, e gjeta vatrën time), "Alef", 1988;
- Gvarimba-cómet (Burra në udhëkryq), 1991, "Sifriat Poalim";
- Maslul ha-keev ha-no'az (Rruga e dhimbjes së patrembur), 1997, "Schocken";
- Ha-séfer ha-xaj (Libri i jetës), 2001, "Hakibbutz Hameuchad";
- Káma, káma mil xamá (Aq shumë, aq shumë luftë), 2002, "Hakibbutz Hameuchad";
- Milót ha-jáxas ha-Maltézijot (Parafjalët në gjuhën malteze/ doktoratura), 2003, "Carmel";
- Ha-šogun ha-xamiš (Shoguni i pestë), 2005, "Hakibbutz Hameuchad";
- Tab'ót ha-šanim (Unazat e viteve), 2008, "Hakibbutz Hameuchad";
- Mavó le-valshanútminít (Hyrje në gjuhësinë seksuale), 2013, "Carmel";
- Bne Kavafis u-nkhdáv (Bijë dhe nipërit e Kavafisit), 2015, "Carmel";
- Mesarim mi-loikhpattistán (Mesazhe nga "Askundolandi"), 2016, "Carmel".

KRIJIMTARIA ARTISTIKE E RAMI SAARIT

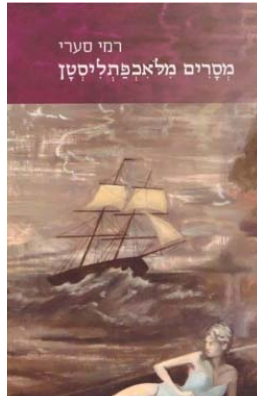
- PËRKTIMI I VEPRËS POETIKE TË RAMI SAARIT (NË TREMBËDHJETË GJUHË)

Rami Saari ka botuar disa vëllime poetike në hebraisht dhe katër antologji të përkthyer: tri në greqisht (nga Chrysoula Papadopoulou, më 2006, nga Thodoris Sklavounos, më 2018) dhe nga Matina Saksoni, 2019), në shqip (nga Bardhul Toda, më 2017). Pjesë nga krijimtaria e tij poetike janë përkthyer në trembëdhjetë gjuhë të botës, si: spanjisht (nga Iñaki Romojaro Aparicio, Ester Solay-Levi, Javier de la Puerta, Lihie Talmor, Florinda Goldenberg, Verónica Zondek); anglisht (nga Vivian Eden, Lisa Katz, Chaya Amir); shqip , nga Natasha Lushaj, Silke Liria Blumbach, Andi Kosta, të botuara në organe të shtypit shqiptar (Mehr Licht!, Temp, Drita etj.), si dhe përmbledhjet poetike të përkthyer nga Bardhul Toda (Përshtpirtje: poezi, Tiranë: Onufri, 2017); greqisht (nga Thodoris Sklavounos, Chrysoula Papadopoulou, Dimitris Andreadis, Ion Vassileiadis); finlandisht (nga Minna Tuovinen, Matti Nevalainen, Anna Luntinen); frëngjisht (nga Colette Salem); gjermanisht (nga Megali Zibaso); katalanisht (nga Roser Lluçh); rusisht (nga Gali Dana-Singer); estonisht (nga Kristiina Ross); maqedonisht (nga Zoran Anchevski); hungarisht (nga Uri Asaf); dhe japonisht (nga Mariko Tsujita) etj.

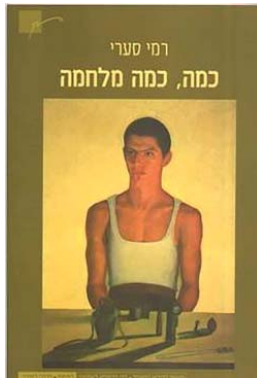
Sipas kritikës botërore krijimtaria poetike e tij karakterizohet nga ndjeshmëria, duke i paraqitur ndodhitë dhe botën në një mënyrë sa delikate aq edhe të sinqertë. Në poezi, ai kurrë nuk nguron të denoncojë tmerre njerëzore, mizori, pasojat e luftërave dhe problemet sociale, të cilat lidhen me padrejtësinë e shfrytëzimin. Këto tematika ai arrin t'i shprehë përmes ndërhyrjes së ëmbëlshme dhe qëndrësë, që e shfaq përmes një muzikaliteti autentik, duke e kthyer në tiparin mbizotërues të krijimtarisë së tij poetike.

Da Ha-Séfer Ha-Chay, 2001

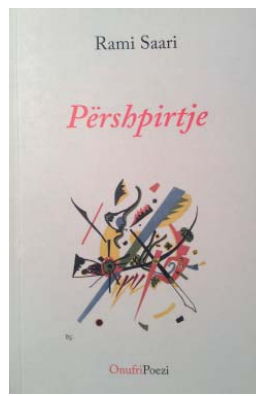
Mesarim mi-loikhpattistán, 2016

Káma, kámailxamá, 2002

Ha-šogun ha-xamiš, 2005

Përshtpirtje, 2017

Da Maslul ha-keev ha-no'az, 1997

Tab'ót ha-šanim, 2008

Gvarimba-cómet, 1991

Mavó le-valshanútminít, 2013

Te dhënat e parashtruara në këtë artikull janë vjelë prej skedarëve digjitalë të bibliotekave botërore, katalogeve on-line (si p.sh., The World's Largest Library Catalog), database-n e UNESCO-s për librat e përkthyer (Index Translationum database). Te dhënat, gjithashtu, janë saktësuar nga vetë z. Rami Saari, përmes korrespondencës elektronike, të cilit i shpreh mirënjohjen vetjake për bashkëpunimin e kahershëm.

2 Tregimi Peshha e turpit – marrë nga përmbledhja me regjime dhe novela Njerëz të krisur, Tiranë: Apolonia, 1995

3 Poezia Flokët – marrë nga vëllimi poetik Kujtesa e ajrit, Tiranë: Shtëpia Botuese e Lidhjes së Shkrimtarëve, 1993.

4 KADARE, Ismail. General zeva ha-metim [Gjenerali i ushtrisë së vdekur], përkth. Daniella Yahzari, Tel Aviv: Sifriat Poalim, 1987, 231 f.; përkthyer prej frëngjishtes së Jusuf Vronitit. Le général de l'armée morte, Paris: Éditions Albin Michel, 1970

KADARE, Ismail. Ha-shana ha-šeu'ora [Viti i mbrapshtë], përkth. Avital Inbar, Tel Aviv: Ma'ariv, 1991, 180 f.; përkthyer prej frëngjishtes së Jusuf Vronitit dhe Aleksander Zotos, L'année noire suivi Le cortège de la noce s'est figé dans la glace, Paris: Fayard, 1987 (në këtë botim veç Viti i mbrapshtë përfshihet edhe Krushqit janë të ngritur).

KADARE, Ismail. Ha-yoreš [Pasardhësi], përkth. Hagit Bat-Ada, Jerusalem: Keter, 2008, 204 f.; përkthyer prej frëngjishtes së Tedi Papavramit. Le successeur, Paris: Fayard, 2000

5 Kujtojmë se frëngjishtja për veprën kadareane do të shërbejë si gjuhë ndërmjetëse edhe për shumë gjuhë evropiane, si për shembull: rasti i anglishtes (1972), finlandishtes (1972), suedishtes (1973), kroatishtes (1978), italishtes (1981), greqishtes (1981), holandishtes (1983), sillovakishtes (1983), polonishtes (1988), danishtes (1989), norvegjishtes (1990), portugalishtes (1991) etj.

6 Përveç botimit të romanit Piramidë, në site-n e The World's Largest Library Catalog (WorldCat), në të cilin paraqiten edhe formatet e aksesueshme jollira, konstatojmë një regjistrim në hebraisht (në audiokasetë), të një programi radiofonik të transmetuar në kohën kur u botua romani, një intervistë e shkurtimit Ismail Kadare në mbi Piramidën (Ha-Piramidh): Pëgjisah ha-meshorer ha-Albani Ismail Kadareh), më 2000.

7 LOZANO, Laurent. "Albanian author wins Israeli award, unruled by Nobel", në: The Times of Israel, 11.2.2015

8 - Përshtpirtje: poezi, përkth. Bardhul Toda, parath. Ilir Mborja, Tiranë: Onufri, 2017

- Poezi, në: Mehr Licht!, nr. 4, nëntor 1997, Tiranë, f. 68-73

- Poezitë: Një poezi e gjelbër; Unë, Identitet, në: Drita, Tiranë, 28 mars 1999, f. 11

- Poezitë: Mijthon të dish...; Një poezi e gjelbër; Varfëri; Vazhdhimesi: Unë: Gjithmonë kjo brengje; Vlerësim; Mësim; Identitet; Lagjia turke në Janicë; Shuma, në: Drita, Tiranë, 15 dhjetor 1996, f. 5

- Poezitë: Karvani cigan në udhëtim drejt parajsë; Vjeshta e situatës sonë; Endacak, përgatiti Natasha Lushaj, në: Temp. - nr. 48, 13 nëntor 2005, f. 9